

ОЦІНКА РОЗБІЖНОСТІ МІЖ ВИХОДОМ ЗАПАСУ ДІЛОВОЇ ДЕРЕВИНИ ДУБА ЗВИЧАЙНОГО ЗА СОРТИМЕНТНИМИ ТАБЛИЦЯМИ ТА ФАКТИЧНИМИ ДАНИМИ ЛІСОЗАГОТІВЛІ

Свинчук В. А.¹, кандидат сільськогосподарських наук,

Миرونюк В. В.¹, доктор сільськогосподарських наук,

Биченко В. Б.², кандидат сільськогосподарських наук

¹*Національний університет біоресурсів і природокористування України,*

²*Філія «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України»*

svynchuk@nubip.edu.ua

Незважаючи на перехід України в 2019 році на нові стандарти сортування деревини, ставки рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів й досі залежать від скасованих під час обліку лісопродукції категорій крупності ділової деревини, таких як «груба», «середня» та «дрібна». Відповідно лісокористувачі й нині виконують матеріальну оцінку запасу деревини за сортиментними таблицями [1] з визначенням об'єму вище вказаних категорій крупності за верхнім діаметром без кори. Натомість у виробничих умовах під час таксації заготовлених лісоматеріалів застосовується класифікація лісоматеріалів за класами й підкласами товщини залежно від серединного діаметра без кори. Вказана невідповідність може призводити до суперечливих результатів обліку лісопродукції.

З метою оцінки ймовірних розбіжностей між виходом запасу ділової деревини дуба за сортиментними таблицями та фактичними даними лісозаготівлі використано матеріали 45 тимчасових пробних площ з рубкою модельних дерев, закладених у дубових деревостанах II-III розрядів висот із середнім діаметром 28-40 см. Додатково в роботі залучено дані перелічувальної таксації й фактичної заготівлі деревини (приймання лісопродукції в системі електронного обліку деревини) на 26 лісосіках суцільних рубок.

Для встановлення розмірно-якісної структури запасу деревостанів на всіх пробних площах та лісосіках головного користування використано електронні таблиці *MS Excel*, у яких авторами було реалізовано алгоритм матеріальної оцінки запасу за математичними моделями чинних сортиментних таблиць [1]. Оцінку фактичного виходу деревини з лісосіки можна здійснити за виробничими даними обліку лісопродукції або результатами масової таксації пробних площ з рубкою модельних дерев і розкрязуванням

стовбурів на лісоматеріали. Поскільки перший підхід не дозволяє отримати всі необхідні для цього дослідження дані із-за неузгодженості нових стандартів обліку заготовленої лісопродукції з розмірними характеристиками деревини з чинних сортиментних таблиць, а другий – складно реалізувати в умовах обмеженого фінансування під час воєнного стану, то альтернативою може бути умовне розкрязування стовбурів на лісоматеріали із заздалегідь визначеними параметрами, використовуючи моделі збігу [2]. З цією метою було розроблено комп'ютерну програму VDF (Volume Distribution Forecast), реалізовану у вигляді автономного файлу *Microsoft Excel* на основі мови програмування VBA (Visual Basic for Application). Вона здійснює умовне розкрязування стовбурів на лісоматеріали, обчислює їхні об'єми та виводить розподіл запасу за класами та підкласами товщини, а спеціально розроблений її варіант додатково встановлює узагальнений розподіл запасу зі встановленням категорій крупності ділової деревини за верхнім діаметром ділових лісоматеріалів без кори. За вказаною програмою, яка імітує реальні умови заготівлі лісопродукції зі стовбурів дерев, виконано матеріальну оцінку запасу за даними переліків на всіх пробних площах і лісосіках головного користування.

За результатами виконаної роботи встановлено, що прогнозні значення виходу ділової деревини дуба загалом за сортиментними таблицями узгоджуються з результатами фактичної заготівлі ($\pm 10\%$). Очікувана невідповідність між оцінками в зв'язку з переходом на нові стандарти класифікації лісоматеріалів у цілому для ділової деревини виявилася не критичною. Щодо окремих розмірно-якісних категорій ділової деревини, то встановлено, що сортиментні таблиці систематично в середньому на $5\pm 0,8\%$ завищують вихід грубої та відповідно на $-7\pm 0,9\%$ занижують запас середньої ділової деревини. Основною причиною цих розбіжностей є зміна стандартів з обліку круглих ділових лісоматеріалів. Можливим шляхом удосконалення матеріально-грошової оцінки лісосік в таких умовах може бути зміна критеріїв щодо виділення категорій технічної придатності дерев або розроблення окремих таблиць для ділових і напівділових стовбурів.

Список використаних джерел

1. Білоус, А. М., Кашпор, С. М., Миронюк, В. В., Свинчук, В. А. & Леснік, О. М. (2021). *Лісотаксаційний довідник*. Київ: Видавничий дім «Вініченко».
2. Myroniuk, V., Bilous, A., Lakyda, P. ... Matsala, M. (2023). Taper equations for eight major forest tree species in flat land Ukraine. *Forestry: An International Journal of Forest Research*. <https://doi.org/10.1093/forestry/cpac052>.

Міжнародна науково-практична конференція з нагоди 185-річчя ННІ лісового і садово-паркового господарства НУБіП України

ЛІСІВНИЧА ОСВІТА ТА НАУКА В УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

КИЇВ • 5-6 червня
2025

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЛІСОВОГО І
САДОВОПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА**

ТОВАРИСТВО ЛІСІВНИКІВ УКРАЇНИ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

**УЧАСНИКІВ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ЛІСІВНИЧА ОСВІТА ТА НАУКА В
УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ
ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ
УКРАЇНИ»
(5 – 6 червня 2025 року)**

КИЇВ – 2025

Міжнародна науково-практична конференція «ЛІСІВНИЧА ОСВІТА ТА НАУКА В УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ».

Рекомендовано до друку науковою радою НДІ лісівництва та декоративного садівництва Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 9 від 19 травня 2025 р.)

Відповідальні за випуск:

директор НДІ лісівництва та декоративного садівництва,
кандидат сільськогосподарських наук, доцент О.П. Бала

кандидат технічних наук, доцент О.Ю. Горбачова

© Національний університет біоресурсів і природокористування України,
ННІ лісового і садово-паркового господарства,
НДІ лісівництва та декоративного садівництва, 2025